

Михайло ХИЛЯ,

*заступник прокурора Закарпатської області,
старший радник юстиції*

ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Ключові слова: земельне законодавство; прокурорська перевірка; власники; збитки.

Земельний фонд Закарпатської області становить 1,27 млн га, з яких найбільшу площу займають ліси та інші лісовкриті землі (724,3 тис. га, або 57%). За період 2006–2011 років площа земель, які займають ліси та інші лісовкриті землі на території Закарпатської області, збільшилась з 719,3 до 724 тис. га.

Також в області нараховується 453 заповідні території та об'єкти загальною площею 171 тис. га, що становить 13,4% загальної площі області, з яких 37 територій та об'єктів загальнодержавного значення площею 155 тис. га та 416 – місцевого значення площею 16 тис. га. На території області розташовані Карпатський біосферний заповідник, Ужанський національний природний парк, Національні природні парки «Синевир» та «Зачарований край» загальною площею 139 289 га.

Відповідно до ст. 156 Земельного кодексу України (ЗК України) власникам землі та землекористувачам відшкодовуються збитки, заподіяні внаслідок вилучення (викупу) сільськогосподарських угідь, лісових земель та чагарників для потреб, не пов'язаних із сільськогосподарським і лісогосподарським виробництвом.

Статтями 207 і 208 ЗК України передбачено умови відшкодування втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва та випадки, коли особи звільняються від їх сплати.

Постановою Кабінету Міністрів України «Про розмір та порядок визначення втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, які підлягають відшкодуванню» від 17 листопада 1997 року №1279 затверджено відповідний порядок.

Крім того, розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про деякі питання розпорядження

земельними лісовими ділянками» від 10 квітня 2008 року №610-р Міністерству екології та природних ресурсів України, Міністерству аграрної політики та продовольства України, Міністерству оборони України, Державному агентству лісових ресурсів України та Державному агентству земельних ресурсів України доручено зупинити прийняття рішень про надання згоди на вилучення ділянок, їх передачу у власність та оренду зі зміною цільового призначення, крім випадків, коли за умови обґрунтування неможливості реалізації альтернативних варіантів вирішення питання ділянки вилучаються і передаються у постійне користування або/та оренду для певних умов, які зазначені у п. 2 даної постанови.

Також необхідно звернути увагу на те, що при вилученні земель їх користувачам відшкодовуються збитки, які визначаються відповідно до Порядку визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 квітня 1993 року №284.

У результаті вивчення інформації обласного управління лісового та мисливського господарства органами виконавчої влади та місцевого самоврядування вилучено з користування лісогосподарських підприємств понад 100 га земель лісогосподарського призначення.

Однак не всіма прокурорами проведеними перевітками охоплено питання відшкодування збитків та втрат лісогосподарського виробництва при вилученні вказаної категорії земель.

Так, прокурором Рахівського району 5 березня 2012 року порушено кримінальну справу стосовно посадових осіб Ясінянського лісового господарства за ознаками злочину, передбаченого ст. 364 ч. 2 Кримінального кодексу України (КК України). Розпорядженням голови Рахівської

районної державної адміністрації від 14 листопада 2006 року №496 з постійного користування Державного підприємства «Ясінянське лісомисливське господарство» вилучено земельні ділянки лісового фонду загальною площею 5,0 га на території Лазещинського лісництва, які надалі було надано у приватну власність громадянам для дачного будівництва та ведення особистого селянського господарства.

Після цього службові особи ДП «Ясінянське лісомисливське господарство», зловживаючи своїми службовими повноваженнями, діючи в інтересах третіх осіб, у порушення вимог статей 156–157 ЗК України, протягом 2006–2010 років відповідні заходи не вжили, у зв'язку із чим такі збитки нараховані та сплачені не були, чим спричинено тяжкі наслідки державним інтересам у вигляді заподіяння матеріальної шкоди в розмірі 278 144,71 гривень.

Кримінальна справа скерована до суду, судовий розгляд триває.

Фактори малоземелля в Закарпатській області, геополітичне розташування краю, велика кількість мінеральних джерел та санаторно-курортних і туристично-рекреаційних об'єктів, розгалуженість водної мережі, велика густота населення, насиченість території транспортними комунікаціями породжують надзвичайно гостру і болючу для краю проблему масових зловживань у сфері земельних відносин.

Із 1275,3 тис. га земельного фонду області 470,0 тис. га займають землі сільськогосподарського призначення, до числа яких входять 451,5 тис. га сільгоспугідь, 199,7 тис. га з яких – рілля.

Розпайовано і передано у приватну власність 169,35 тис. га, що становить 37,5% сільгоспугідь області. Станом на 25 грудня 2012 року власникам земельних паїв оформлено 111,931 тис. державних актів, що становить 91,8% загальної кількості громадян, які набули право на земельну частку (пай).

Індивідуально громадянами використовується земельних часток (паїв) 121,1 тис. гектарів (102,4 тис. осіб). Площа паїв, переданих в оренду, становить 8,042 тис. гектарів.

Площа земель державної форми власності в області займає територію 991,9 тис. га. Сільськогосподарські угіддя розташовані на 183,0 тис. га. В оренду підприємствам та фізичним особам передано 109,1 тис. га (11,0%).

Вільними залишилися 202,9 тис. га (15,9%) різного цільового призначення, з яких придатні для сільськогосподарського використання 46,4 тис. гектарів.

На території області орендується 131,0 тис. га, з них несільськогосподарського використання – загальною площею 7,4 тис. гектарів.

Станом на 1 січня 2013 року із загальної кількості населених пунктів 609 (площею 217,9 тис. га) первинну нормативну грошову оцінку земель проведено по 609 населених пунктах, що дорівнює 100% їх загальної кількості.

Повторна нормативна грошова оцінка проведена по 155 населених пунктах, що становить 102,6% від потреби у її проведенні у 2012 році.

Правом на приватизацію земельних ділянок скористались 473,330 тис. громадян. Приватизовано 736,629 тис. земельних ділянок загальною площею 157,328 тис. га. Зокрема, для житлового будівництва – 367,335 тис. земельних ділянок площею 58,145 тис. га; ведення особистого селянського господарства – 332,594 тис. земельних ділянок площею 96,549 тис. га; садівництва – 33,375 тис. земельних ділянок площею 2,5 тис. га; дачного будівництва – 1,421 тис. земельних ділянок площею 110,135 га; гаражного будівництва – 1,904 тис. земельних ділянок площею 21,858 гектарів.

Громадянам видано 230,864 тисяч державних актів на право власності на земельні ділянки.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2009 року №844 станом на 1 січня 2013 року громадянам видано 11,873 тис. державних актів, що становить 14,4% загальної кількості зареєстрованих заяв територіальними підрозділами Головного управління Державного комітету України із земельних ресурсів у Закарпатській області.

Із 609 населених пунктів області встановлено межі у 299 населених пунктах. Зміни меж потребують 310 населених пунктів.

Про інвентаризацію земель. Станом на 1 січня 2013 року загальна площа населених пунктів області становить 216,6 тис. га. Площа земель населених пунктів, інвентаризацію яких проведено, становить 185,2 тис. га, або 85% загальної площі.

За межами населених пунктів проведено інвентаризацію земель несільськогосподарського призначення на площі 601,8 тис. га, що становить 100% їх загальної площі.

Упродовж 2012 року органи місцевого самоврядування Закарпатської області уклали 9 договорів на проведення робіт з інвентаризації

земель, також прийнято 12 рішень на загальну площу 13,71 тис. га щодо виділення коштів на проведення зазначених робіт в Берегівському, Березнянському, Воловецькому, Іршавському, Рахівському та Ужгородському районах. Виконано робіт на площі 7,26 тис. гектарів. Профінансовано робіт на суму 596,886 тис. гривень.

Станом на 1 січня 2013 року в області підлягає розмежуванню 991,9 тис. га земель державної власності.

Органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади прийнято 43 рішення щодо розмежування земель державної і комунальної власності на площу 187,59 тис. гектарів.

Станом на 1 січня 2013 року продано 259 земельних ділянок загальною площею 72,2 га та вартістю 40,4 млн гривень.

До державного та місцевих бюджетів від початку 2012 року надійшло 30,8 млн грн, у тому числі до державного бюджету 3,08 млн гривень.

На земельних торгах продано 5 земельних ділянок, із них у власність – дві земельні ділянки сільськогосподарського призначення площею 0,0482 га, вартістю 546,81 тис. грн та три права на оренду земельних ділянок загальною площею 0,47 га і вартістю 162,02 тис. гривень.

У зв'язку з вилученням сільськогосподарських та лісгосподарських угідь для використання їх у цілях, не пов'язаних із веденням сільського і лісового господарства, протягом 2012 року в цілому по області нараховані втрати на суму 2914,042 млн гривень.

На проведення земельної реформи та охорону земель в області за одинадцять місяців 2012 року використано коштів, що надійшли у порядку відшкодування втрат, на загальну суму 2275,176 тис. гривень.

Загальна площа земель, що потребують консервації, в області становить 82,47 тис. га (14,27 тис. га – деградовані, 68,2 тис. га – малопродуктивні), 13,3 га порушених земель перебувають у стадії рекультивациі, 286,2 га малопродуктивних земель – у стадії поліпшення.

Станом на 1 січня 2013 року по 426 об'єктах, проведено державну експертизу землевпорядної та землеоціночної документації, розробленої державними землевпорядними та іншими суб'єктами підприємницької діяльності.

У середньому близько 36% документації із землеустрою повернуто на доопрацювання, а близько 3% оцінено негативно.

Отже, прокуратурою області постійно вживаються заходи протидії порушенням у сфері земельних відносин, у якій виникає найбільше у Закарпатті зловживань. Спостерігається тенденція до збільшення виявлення таких порушень.

З огляду на важливість протидії окресленим правопорушенням наказом Генерального прокурора України Віктора Пшонки внесено зміни у штатний розпис, якими введено, зокрема, у структуру прокуратури Закарпатської області окремий відділ по здійсненню нагляду за додержанням земельного законодавства.

Михайло ХИЛЯ

ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Резюме

Висвітлюється проблема порушень у сфері земельних відносин, що відбуваються у Закарпатській області. Наведено факти протидії зазначеним порушенням працівниками прокуратури області.

Михаил ХИЛЯ

НАРУШЕНИЯ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА В СФЕРЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЗЕМЕЛЬ ЛЕСОХОЗЯЙСТВЕННОГО НАЗНАЧЕНИЯ

Резюме

Освещается проблема нарушений в сфере земельных отношений, происходящих в Закарпатской области. Приводятся факты противодействия указанным нарушениям работниками прокуратуры области.

Mykhailo KHULYA

VIOLATION OF LEGISLATION OF FOREST LANDS USAGE

Summary

The issues of violation in the sphere of land relations in Zakarpattia region are considered in the article. The cases of counteraction of such type of violations by prosecutors of region office are given.